

REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA
W GDAŃSKU

Gdańsk, dnia 12 marca 2020 r.

RP.0441/43/15/1/2020

Pan
Wojciech Kankowski
Burmistrz Gminy Żukowo
Urząd Gminy w Żukowie
ul. Gdańska 52
83-330 Żukowo

Szanowny Panie Burmistrzu,

wnioskiem z dnia 2 marca 2020 r., doręczonym Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Gdańsku w dniu 6 marca 2020 r., zwrócił się Pani o udzielenie wyjaśnień w zakresie sposobu ewidencji księgowej należności cywilnoprawnych gminy, które uległy przedawnieniu lub nie ma możliwości ich wyegzekwowania.

Udzielając odpowiedzi na zadane pytania wskazać należy na art. 117 § 2 i 2¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 z późn. zm.), z którego wynika, że po upływie terminu przedawnienia: ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia (chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia), a ponadto nie można domagać się zaspokojenia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi.

Należności przedawnione to zatem takie, które są *de facto* nieściągalne z powodu upływu czasu i co do zasady nie mogą być przedmiotem dochodzenia na drodze prawnej. Takich kwot nie należy traktować jako aktywów jednostki, bowiem z definicji określonej w art. 3 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości* (Dz. U. z 2019 r. poz. 351 z późn. zm.) są nimi zasoby majątkowe, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Przedawnione należności należy więc odpisać z ksiąg rachunkowych. Jeśli na przedawnione należności wcześniej był dokonany odpis aktualizujący, należy go zmniejszyć, o czym stanowi art. 35b ust. 3 ustawy *o rachunkowości*, zgodnie z którym: *Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.*

Odnosząc się natomiast do zagadnienia uprzedniego umorzenia z urzędu należności cywilnoprawnych tut. Izba zwraca uwagę na treść art. 59 i 59a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (t.j.: Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 59 ust. 1-3 ww. ustawy:

1. *W przypadkach uzasadnionych ważnym interesem dłużnika lub interesem publicznym należności pieniężne mające charakter cywilnoprawny, przypadające jednostce samorządu terytorialnego lub jej jednostkom organizacyjnym wymienionym w art. 9 pkt 3, 4 i 13, mogą być umarzane, terminy ich spłaty mogą zostać odroczone lub płatność tych należności może zostać rozłożona na raty, na zasadach określonych przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, z zastrzeżeniem ust. 4.*

2. *Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określi szczegółowe zasady, sposób i tryb udzielania ulg, o których mowa w ust. 1, warunki dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną, oraz wskaże organ lub osobę uprawnione do udzielania tych ulg.*

3. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może, w drodze uchwały, postanowić o stosowaniu z urzędu ulg, o których mowa w ust. 1, w przypadku wystąpienia okoliczności wymienionych w art. 56 ust. 1.

Zgodnie zaś z art. 59a ust. 1 tej ustawy: Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może, w drodze uchwały, postanowić o niedochodzeniu należności o charakterze cywilnoprawnym przypadających jednostce samorządu terytorialnego lub jej jednostkom organizacyjnym wymienionym w art. 9 pkt 3, 4 i 13, których kwota wraz z odsetkami nie przekracza 100 zł, a w przypadku należności z tytułu rekompensaty, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych – jeżeli jej kwota jest równa świadczeniu pieniężnemu w rozumieniu tej ustawy albo większa od tego świadczenia.

Z uwagi na powyższe nieprawidłowe jest dokonywanie ewentualnych umorzeń wspomnianych należności z powołaniem się na art. 56 ustawy o finansach publicznych, który adresowany jest do organów administracji rządowej, państwowych jednostek budżetowych i państwowych funduszy celowych (co wynika z art. 55 ustawy).

Podstawą zatem do udzielania ewentualnych ulg w zakresie spłaty należności na rzecz jednostki samorządu terytorialnego może być jedynie uchwała organu stanowiącego tej jednostki podjęta w oparciu o art. 59 lub art. 59a ustawy o finansach publicznych, zaś w razie zajścia przypadku, o którym mowa w Pana wniosku, tj. śmierci dłużnika (po spełnieniu pozostałych warunków określonych w obowiązujących przepisach) dokumentem stanowiącym podstawę do dokonania odpisu z ksiąg rachunkowych będzie jednostronne oświadczenie uprawnionego organu.

Jednocześnie pragnę podkreślić, iż udzielone w ramach niniejszego pisma wyjaśnienia w zakresie stosowania przepisów o finansach publicznych są wyłącznie stanowiskiem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku, która nie posiada kompetencji do dokonywania powszechnie obowiązującej wykładni przepisów prawa.

Z poważaniem

PREZES
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w GDAŃSKU
Luiza Budner-Iwanicka

Do wiadomości:

- 1) Członkowie Kolegium w/m,
- 2) Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej w/m,
- 3) Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń w/m.

Publikacja:

Biuletyn Informacji Publicznej Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku.